

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 89:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende produktion og eksport af krigsmateriel.

Af Niels Helveg Petersen (RV) m.fl.
(Fremsat 22/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Justitsministeren (Ninn-Hansen):**

Vi havde sidste år to debatter om våbeneksportpolitikken. Det er mit indtryk på baggrund af disse debatter, at der i folketinget er et bredt flertal for den nuværende ordning. Det principielle forbud mod våbeneksport med mulighed for tilladelse efter en konkret vurdering af den enkelte sag er efter min opfattelse fortsat en udmærket og smidig ordning. En ordning, hvorefter regeringen på forhånd fratages muligheden for at tillade eksport til andre lande end de nordiske og medlemmerne af NATO, finder jeg ikke heldig, og jeg finder den heller ikke nødvendig på baggrund af den langvarige praksis, som skiftende regeringer har fulgt.

Jeg er heller ikke tilhænger af at optage en definition af begrebet krigsmateriel i en lov. Der er ingen tvivl om, at den tekniske udvikling i løbet af kort tid ville gøre en sådan definition forældet. Jeg finder, det er fuldt tilstrækkeligt, at loven om produktion af krigsmateriel, sådan som den er i dag, giver nogle grundprincipper, nemlig at produktionen kun må ske med tilladelse fra regeringen, at der ikke må være udenlandsk indflydelse på denne produktion, og at produktionen kun må ske under løbende kontrol.

Jeg kan heller ikke tilslutte mig forslaget om, at der skal indføres ret til at nægte at medvirke til tilvirkning af krigsmateriel uden fortabelse af rettigheder, og jeg finder forslaget om parlamentarisk tilsyn med det nuvæ-

rende administrative kontrolorgan overflødig. En gennemførelse heraf vil være en uhensigtsmæssig sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magt, og jeg mener altså også, at det i realiteten vil betyde en forflygtigelse af ministeransvaret.

Jimmy Stahr (S):

Man ville gerne ved enhver lejlighed sige noget nyt og genialt, og jeg satte mig så til at læse det, jeg havde sagt sidste gang, men jeg må desværre indrømme, at jeg ikke kan finde på noget, der var bedre end det, jeg sagde ved den sidste behandling. Jeg er godt klar over, at jeg dér erklærede justitsministeren min store tillid, men i denne sag må jeg faktisk sige, at jeg har bevaret denne tillid i det år, der er gået, og fortsat vil gøre det. Jeg vil endda denne gang gå et skridt videre i min tillid, idet jeg vil læse et lille stykke af det, justitsministeren sagde ved sidste behandling i sit oplæg (Folketingstidende 1982-83, sp. 8795):

»Det skal erkendes, at loven efterhånden har nået en betydelig alder, men det er ikke udtryk for, at den er forældet. Den bygger tværtimod på nogle grundprincipper, nemlig at produktion af krigsmateriel kun må ske med tilladelse fra regeringen, at udenlandsk indflydelse på denne produktion ikke må finde sted, og at produktionen kun må ske under løbende kontrol. Det synes jeg er nogle principper, som er gode, som bør bibeholdes, og som unødvendiggør ændringer som foreslået.«

Det synes jeg faktisk var meget fornuftigt sagt af justitsministeren sidste gang, og jeg vil stort set henholde mig til de bemærkninger.

Per Stig Møller (KF):

Det konservative folkeparti kan ikke gå ind for det foreliggende beslutningsforslag, uagtet vi naturligvis har dyb sympati for ønsket om at få en verden, hvor krigsmateriel ikke findes; vi vil bare også gerne have, at vi selv findes der sammen med vore venner, når den dag kommer.

Vi må også gå imod det, fordi vi jo rent faktisk, således som hr. Jimmy Stahr har belagt det med justitsministerens ord fra en tidligere debat, i forvejen har et principielt

[Per Stig Møller]

forbud mod våbeneksport uden særlig tilladelse.

Men der er også andre ting i forslaget, som ikke synes helt velgennemtænkte, nemlig når man taler om, at det ikke blot drejer sig om krigsmateriel i egentlig forstand, men også om komponenter, know-how m.v. Hvad skal man egentlig forstå ved »m.v.« i en lov? Listen kan blive meget lang på den måde. Og hvordan skal man få det afgrænset i en periode, hvor det teknologiske udstyr forældes med nye generationer af komponenter og chips fra dag til dag? På den måde skal listen ajourføres daglig, eller også bliver loven og bemærkninger ligegyldige eller præget af omgørelser, som ustandselig vil komme, eller også vil man ustandselig komme for sent. Altså er »know-how« og »m.v.« overordentlig tynde ord i denne forbindelse.

Derfor kan vi heller ikke være med til at give ret til at nægte at medvirke ved tilvirkning af krigsmateriel m.v. For det vil betyde, at selv den uskyldigste fabrikant kan få en strejke på halsen på grund af sin teknologiske chipsvirksomhed blot ved mistanken om, at f.eks. de polske generaler nu bruger dette firmas chips eller chips, der er fremstillet på baggrund af viden om dette danske selskabs teknologiske metoder. Vi ved jo allerede, hvordan man i Sovjetunionen har betjent sig af dataudstyr, som man har købt i Vesten fra fabrikanter, som ikke har drømt om, at det kunne anvendes til militær teknologi.

Det ville heller ikke være rimeligt, om en fabrikant, der arbejder på den omtalte særlige tilladelse, må opleve, at han ikke kan bruge tilladelsen til noget som helst, eftersom man nægter at arbejde for ham og ikke mister sine rettigheder af den grund. Hvis man arbejder på en fabrik, der fremstiller våben og gør det med tilladelse, men man alligevel ikke vil arbejde med materiellet, kunne man jo have søgt sig et andet job.

Vi må også være imod forbud mod eksport til andre end de nordiske lande og NATO-landene, fordi vi i forvejen har den restriktive tilladelsespraksis.

Derfor kan vi selvfølgelig heller ikke være tilhængere af tilsynsrådet, for det vil forflygtige ministeransvaret over for folketinget og sammenblande den lovgivende og den udøvende magt. Af selv samme grund må forslaget om dette råds beretninger til folketinget naturligvis falde bort. Man kan således resu-

mere, at forslaget på det ideale plan – målet – har vor sympati, men at det på det reale plan ikke har meget at have den i.

Sønderby (V):

Da venstres ordfører i denne sag, fru Birthe Rønn Hornbech, ikke kan være til stede, skal jeg henvise til, hvad ministeren har sagt i dag, og til, hvad der i øvrigt blev sagt ved foregående behandlinger, herunder hvad venstres ordfører sagde. Vi kan ikke støtte forslaget.

Thoft (SF):

Hensigten med dette forslag er at bidrage til, at vi i Danmark gør et spagfærdigt forsøg på at opnå en parlamentarisk styring af og kontrol med handel og produktion af krigsmateriel under den synsvinkel, at det danske folk ikke ønsker direkte gennem eksport og indirekte gennem samproduktion at bidrage til andre menneskers død og lemlæstelse.

Den nuværende krigsmateriellov, som er 47 år gammel, altså fra 1937, er forældet, idet krigsmaterielloven kun definerer det som krigsmateriel, der kan sige bang. I mellemtiden har den våbenteknologiske udvikling ændret tingene meget voldsomt, og jeg tror såmænd ikke engang, at Jørgen Høyer, der fremstiller brandrør til miner og er en af Danmarks største rustningsfabrikanter, opnåede den specielle hæder, at man bamlede med kirkeklokkerne i en hollandsk by, da han flyttede sin fabrik; man var taknemlig for at slippe af med denne våbenfabrikant.

Well, tilbage til sagen. Loven har ikke, sådan som den har fungeret, kunnet hindre, at danske virksomheder i stigende omfang inddrages i den internationale oprustning og i den internationale rustningsproduktion. Men det er bydende nødvendigt, at der gribes ind over for det, for militærindustrien i Danmark får efterhånden et større og større omfang, og danske virksomheder skal ikke – det er SFs principielle holdning – være med til at optræde som dødens købmænd, og dansk arbejdskraft og dansk kapital skal ikke anvendes til at indtjene blodpenge.

Vi støtter altså intentionerne i forslaget og vil gerne aktivt være med til at bringe definitionen af krigsmateriel i overensstemmelse med den nuværende våbenudvikling.

[Thoft]

De radikale foreslår forbud mod eksport til alle andre lande end lige netop de øvrige nordiske lande og NATO-landene, og det er vel nok en typisk radikal formulering. Man lukker på den ene side et hul, samtidig med at man på den anden side lader en ladeport stå åben.

For det første er en række NATO-lande krigsførende; det er vist kun Luxembourg og Vesttyskland, som ikke på et eller andet tidspunkt har været regulært krigsførende siden anden verdenskrig.

Efter gældende praksis kan man ikke eksportere til krigsførende lande. Det vil altså sige, at det radikale forslag, som undtager NATO-lande, og som undtager nordiske lande, i forhold til den gældende praksis er en reel forringelse. Det tidligere radikale forslag fra 1978 sagde: »Der gennemføres et forbud imod eksport af krigsmateriel.« Så enkelt kan det siges, hr. Niels Høvel Petersen, og så enkelt burde de radikale have sagt det i det beslutningsforslag, der er fremsat i dag.

Endelig foreslår de radikale, at man også skal kunne nægte at medvirke til fremstilling af krigsmateriel uden at fortabe retten til understøttelse, og da det er et gammelt SF-forslag, skal de radikale få henhjertet støtte til denne våbenindustrinægterordning.

Om dansk våbenindustri vil jeg gerne til sidst gøre nogle bemærkninger. Danmark bliver i stigende grad i disse år inddraget i den internationale oprustning. Det startede med det famøse køb af F-16 fly og coproduktionen i forbindelse med det, og udviklingen går med stigende hast. Vi ser, hvorledes forsvarets forskningstjeneste i samarbejde med rustningsfabrikanterne og Dansk Ingeniørforening holder interne møder om, hvorledes man kan effektivisere den danske rustningsproduktion. Det foregår uden om folketinget, det foregår uden om de politiske beslutningsprocesser, og vi har ikke spor kontrol med, hvordan denne udvikling forløber. Desuden er det en kendt sag, at efterretningstjenesten huserer i særlig livligt omfang på de rustningsindustrielle arbejdspladser. Der foregår en meget udstrakt registrering af folks politiske indsats på disse arbejdspladser. Samtidig ser vi, hvorledes EF nu på det sidste, bl.a. med Haagerups betænkning, forsøger at føre rustningsintegrationen foran EFs integrationsvogn som lokomotiv. Først forsøgte man sig med kul og stål og bagefter

med landbrug, fisk og industri, og nu er det rustningsindustrien, der ligesom skal bruges som lokomotiv i EF-udviklingen.

Jeg vil her gerne citere SiDs formand, Hardy Hansen, som siger:

»Vi skal ikke være dødens købmænd.«

Nej, vi skal ikke være dødens købmænd. Vi skal bruge vores arbejdskraft og kapital til noget fornuftigere end at investere i rustningsproduktion, og samtidig skal vi være klar over, at vi taber arbejdspladser, hver eneste gang vi investerer i rustningsproduktionen, fordi rustningsindustrien er så kapitalintensiv.

Arentoft (FP):

I bemærkningerne står der om administrationen af den nuværende våbenlov, at retningslinjen er, at der tillades våbeneksport til lande, hvor det skønnes at krigsmateriellet ikke vil blive anvendt. Da jeg læste det, kom jeg til at tænke på, at det minder noget om lov om ophavsret; altså: i samme øjeblik man sender noget ud over radio eller fjernsyn, er det ude af kontrol. Selv om der står, at man kun må optage til undervisningsbrug, f.eks. fra TV-udsendelser, er der faktisk ingen sikkerhed – så snart det er sendt ud i æteren, er det ude af kontrol. Det samme gælder her: man kan have de bedste intentioner om, at tingene ikke må anvendes til krigsformål, men så snart de er ude, er der ingen kontrol med, hvad der sker.

Den første del af forslaget går ud på, at man skal definere krigsmateriel. Det er i første omgang nemt at sige, at det drejer sig om krudt og kugler, kanoner, kampvogne, kampfly og den slags ting, men så kommer, som også den konservative ordfører var inde på, komponenter m.v. Nu har hr. Thoft nævnt F-16 flyene. Da vi behandlede spørgsmålet om F-16 flyene, fik man indtryk af, at det egentlig var medproduktion og kompensati-on, der var hovedspørgsmålene, snarere end, om man overhovedet skulle have F-16 fly, og hvad de skulle koste. Der er altså noget dualisme i dette. Det er lidt hult.

Hr. Thoft sagde, at krigsmateriel var meget nemt at definere, men så kan man da trække den gamle hest frem og sige: er cykler krigsmateriel, og er gummistøvler krigsmateriel, når cykler bruges af militært personel og gummistøvler bruges af militært personel? Er

[Arentoft]

feltrationer, der anvendes af forsvarrets personel, krigsmateriel? Nej, det er meget, meget svært at definere krigsmateriel.

Tilbage til det, jeg indledte med, nemlig at tingene ikke kan anvendes senere til krigsmål. Jeg mener, at vi glimrende kunne have en eksport af f.eks. inspektionsskibe. Herhjemme indgår inspektionsskibene i flådens tal og omtales som orlogsskibe. Men hvis ikke de var forsynet med våben, kunne de udmærket være civile skibe, og der er et enormt behov for inspektionsskibe. Men hvis de lande, der køber sådanne skibe, forsyner dem med våben, er de jo ude af kontrol. Færøerne har deres eget inspektionsskib, hvorpå der er sat en lille 20 mm kanon; er det så et krigsskib eller et orlogsskib? Nej, det er meget svært at definere disse ting, så jeg kan sige, at vi må tage afstand fra pkt. 1 i forslaget, og dermed falder punkterne 2-5 faktisk væk.

Til sidst vil jeg lige sige noget om know-how. Når vi nu tænker på den frygt, der er for atomvåben, er det så således, at vi skal bebrejde os selv, at vi har haft en Niels Bohr, som var Nobelpristager allerede i 1920'erne, og som jo er en af atombombens fædre? Har vi leveret know-how fra dansk side, og er det noget, vi i virkeligheden skulle fordømme?

Derfor må jeg kort og godt sige, at vi afviser forslaget.

(Kort bemærkning).

Thoft (SF):

Hvis der i det, hr. Arentoft sagde, ligger et forslag fra fremskridtspartiet om, at vi skal til at udskifte F-16 flyene med cykler og harpoonmissilerne med gummistøvler, så er SF villigt til at støtte fremskridtspartiet, og vi mener også, det skulle være muligt at lave en undtagelsesordning, så telefonsvarere ikke bliver defineret som krigsmateriel efter dette forslag.

(Kort bemærkning).

Arentoft (FP):

I grunden er det synd at tage tid til en kort bemærkning, men jeg synes ærlig talt, det var for lavt et plan, hr. Thoft, eller også har hr. Thoft ikke fulgt med tiden. Jeg indrømmer, at der var noget med en telefonsvarer for over 10 år siden, men hvis nu hr.

Thoft havde fulgt med i, hvad der var sket, ville han ikke have tilladt sig at sige, som han gjorde.

Albrechtsen (VS):

Jeg indrømmer, at der er ganske langt fra telefonsvareren i sin tid og til den koldkriger, som vi næsten daglig oplever hr. Arentoft som. Men det vil jeg ikke gå nærmere ind i nu.

Hvad angår den foreliggende sag, er det desværre således, at der nok er lande, der har dårligere ry på dette område end Danmark, f.eks. Belgien, Frankrig (*Niels Helveg Petersen: Sverige!*) – ja og USA, og så kunne man selvfølgelig henvise til det og sige, at der er andre steder, hvor det er værre, men det danske ry i udlandet på dette punkt er nu heller ikke helt ublækket, man kan blot nævne f.eks. Trigonsagen og den opmærksomhed, som behandlingen af denne sag har vakt i udlandet.

Sagen kastede lys over to forhold. For det første, at de danske myndigheders indsats på dette punkt, for at sige det mildt, langtfra er tilstrækkelig, og for det andet, at de sanktionsmuligheder, der er på dette område – hvor vi jo taler om nogle af de mest modbydelige forbrydelser, der overhovedet kan tænkes, nemlig den forbrydelse, der består i at medvirke til at gøre krigsførelse mulig og i at medvirke til at opretholde militærdiktaturers våbenmagt, at de sanktionsmuligheder, som findes i Danmark, og den måde, de forvaltes på, står i et skærende modsætningsforhold til f.eks. de sanktioner, som man anvender over for mindre berigelsesforbrydelser herhjemme. Det er i hvert fald forhold, som gør, at VS hilser meget velkommen, at de radikale tager hul på denne problematik ved at stille dette forslag.

Hr. Thoft nævnte, at Danmark i stigende grad integreres i den internationale våbenproduktion. Ja, deltagelsen i projektet med F-16 flyene er jo et klart eksempel, men det er jo noget, der griber om sig med leverancer af komponenter osv., som det også nævnes i det radikale forslag.

VS kunne have ønsket sig, at forslaget havde været betydelig mere vidtgående. Vi kunne ligesom hr. Thoft have ønsket, at der simpelt hen forelå et forslag om et totalt eksportforbud. Man risikerer, at de våben og

[Albrechtsen]

komponenter, som går fra Danmark og fortsat vil kunne gå til de øvrige NATO-lande, dels bruges i disse NATO-landes egen krigsførelse, dels går videre. Hvis de f.eks. sælges i et land som Belgien, ved man jo ikke noget om, hvor de havner. Ja, der er faktisk stor sandsynlighed for, at de havner på steder, hvor de absolut ikke burde havne. Men naturligtvis vil en vedtagelse af det radikale forslag indebære et fremskridt i forhold til den nuværende situation, og det hilser vi velkomne.

Jeg vil nævne et par korte eksempler på, hvorledes Danmarks status i dette her er noget blakket. Det siges således, at Danmark ikke leverer til krigsførende magter, men det er ikke helt korrekt. F.eks. har Danmark fra Helsingør Værft leveret tre troppetransportskibe til Irak. Ministrene har godt nok afgivet forskellige søforklaringer i anledning af den sag, men det er nu altså et faktum, at der blev leveret tre troppetransportskibe til Irak og dermed leveret til én af disse to krigsførende magter. Det kommer man ikke uden om, og det var en alvorlig plet på den danske politik i den sag.

En anden sag er den indirekte medvirken til leverancer af våben til militærdiktaturer, som foregår i forbindelse med den vesttyske produktion af u-både, og den afprøvning og det eftersyn, som foregår med basis i danske havne, og som myndighederne har tænkt sig at godkende. Ja, ministeren har ikke engang i sine svar til mig villet garantere, at f.eks. chilenske u-både, der kom på eftersyn i danske havne, ville blive nægtet indsejlingstilladelse. Danmark medvirker altså indirekte og agter åbenbart fortsat at medvirke indirekte til en sådan våbenhandel med disse diktaturer.

Maisted (FD):

De frie demokrater kan ikke medvirke til beslutningsforslaget, og vi mener, at det faktisk kun tjener til at stikke befolkningen blår i øjnene, når man kommer med den form for forslag.

Forslagsstillerne erkender, at der ikke ville blive produceret én eneste pistol eller ét eneste våben mindre, hvis Danmark stoppede en våbenproduktion herhjemme. Endelig erkender man formentlig også, at det er umuligt at foretage en adskillelse imellem produktion af civile komponenter og komponenter, der skal

bruges til en våbenproduktion. Det kan altså kun tjene ét eneste formål, og det er, at de radikale gerne vil have lov til at svinge lidt med deres pacifistiske fane, og det skal de selvfølgelig have lov til. Men det er urealistisk, det er naivt, og det betyder forøget arbejdsløshed i Danmark, hvis man fulgte den slags tanker, og vi er modstandere af det.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg er skuffet, men egentlig ikke særlig overrasket over forløbet i dag. I socialdemokratiets bevægelser i udenrigs- og forsvarspolitikken, der jo sådan er foregået lidt frem og lidt tilbage i tidens løb, havde jeg egentlig håbet at fange socialdemokraterne på et tidspunkt, hvor de var i bevægelse i denne sag. Men det lykkedes altså ikke, og jeg må sige, at hr. Jimmy Stahr er en beskeden mand. Han ville gerne have sagt noget nyt og genialt, men det eneste, han kunne finde på, var at citere justitsministeren, og det er jo lidt beskedent.

Jeg vil gerne understrege, hvad der er hovedsigtet med forslaget. Det er at prøve på at få gennemført et forbud imod eksport af krigsmateriel til tredjelande. Når vi i forslaget har indsnævret det til kun at vedrøre tredjelande, er det for at lette forslagets vedtagelse. Jeg ville foretrække den formulering, som fandtes i det oprindelige radikale forslag fra 1978, hvor der var tale om forbud mod eksport af al form for krigsmateriel.

Vi havde den opfattelse, at det ville være nemmere at få forslaget vedtaget, hvis man i første omgang indsnævrede det til tredjelande, og det er ud fra det grundsyn, at er der én ting, tredjelande ikke har brug for, så er det våbenimport.

Tredjelandene har brug for import af civile varer og tjenesteydelser for at afhjælpe deres økonomi, for at afhjælpe sult og sygdom, men det er jo et af de bedrøveligste træk i verdensudviklingen overhovedet, at en række u-lande bruger uforholdsmæssigt store dele af deres økonomiske ressourcer på anskaffelse af våben til at bekæmpe hinanden eller naboerne. Jeg mener, at vi i et lille land kunne gøre de kræfter i u-landene, som ikke ønsker ressourcerne anvendt på våbenindkøb, en tjeneste, hvis vi anlagde den principielle holdning, at vi fra dansk side ikke ønsker at sælge våben til u-lande. Vi skal i for-

[Niels Helveg Petersen]

hold til tredjelande, i forhold til u-lande, lægge vægten på den civile og den humanitære bistand. Det kan vi gøre så meget des lettere, som der i denne sag ikke står store erhvervsinteresser på spil. Der er ikke konkret tale om nogen stor eksport af krigsmateriel fra Danmark til tredjelande. Endnu vigtigere er det at understrege, at det dummeste, vi kan gøre, set fra et industripolitisk synspunkt, er at forsøge at gøre os gældende, når det drejer sig om krigsmateriel. Dér vil vi uhjælpeligt være bagest i køen. De store lande bruger så enorme ressourcer på udvikling af nye våben, at det, vi kan på dette felt, er helt amatørarbejde. Det er sådan set kun godt, men hvorfor ikke drage konsekvensen af det og til og med anlægge en rigtig vurdering i forhold til udviklingslandenes virkelige interesser?

Til hr. Thoft vil jeg kun lige gøre den bemærkning, at hr. Thoft – og det gælder også hr. Albrechtsen – i bemærkningerne vil kunne se, at vi tidligere har foreslået et forbud mod al eksport af krigsmateriel, og at der også i bemærkningerne til forslaget er redegjort for motiverne til at forsøge at komme igennem på et mere snævert område – erkendt – men dog et område, man måske lige som kunne skyde en breche i.

Så vil jeg sige til hr. Arentoft, at jeg ikke har foreslået eksportforbud af gummistøvler og af cykler. I øvrigt tror jeg, at det ville være i strid med Romtraktaten og i hvert fald mod GATT-regler; det kunne jeg ikke drømme om at foreslå. Da jeg i en svunden tid læste folkeret ved Københavns universitet, lærte jeg, at definitionen på krigskontrabande var alting, herunder også tandbørster. Det kan det selvfølgelig være i visse situationer. Jeg er på det rene med, at der altid vil være vanskelige grænsedragninger, men det er klart – og det vil hr. Arentoft også medgive – at der findes et klassisk område for, hvad man kan kalde krigsmateriel, så det var muligt at finde ud af, hvad der er krigsmateriel. Hvordan skulle man i øvrigt ellers overhovedet administrere den gældende lovgivning? Hvis ikke der fandtes en kerne i denne sag, hvad skal man så overhovedet bede om tilladelse til?

Endelig kan jeg ikke lade være at more mig over ordvekslingen med hr. Albrechtsen, hvor det værste, man kan sige til hr. Aren-

toft, er ordet »telefonsvarer«. Det bringer virkelig gemytterne i kog.

Som sagt er jeg ked af, at vi ikke kunne nå et stykke vej ved førstebehandlingen af dette beslutningsforslag. Lad mig gentage, at hovedsigtet for os er at anlægge den betragtning, at tredjelandene, u-landene, ikke har brug for, at vi eksporterer våben til dem. De har brug for vores civile bistand og vores humanitære bistand, og det ville være et virkelig fremskridt i hele vores udviklingsbistand, hvis det synspunkt kunne få lov til at trænge igennem.

Jimmy Stahr (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg i mit indlæg, hvor beskedent det end var, jo ikke gik ind for en blind eksport af disse ting. Jeg fastholder – og det var netop derfor, at jeg citerede det, justitsministeren havde sagt – at vi har en mulighed for at gribe ind. Jeg er meget sympatisk indstillet – og lad mig udstrække min sympati også til hr. Niels Helveg Petersens udtalelser om tredjelandene – over for, at vi selvfølgelig skal prøve på at eksportere de ting, som hr. Niels Helveg Petersen var inde på de havde brug for, og det kan vi også tydeliggøre over for justitsministeren. Det være hermed også sagt fra min side, at det er det, vi ønsker. Men det er alligevel noget andet, når hr. Niels Helveg Petersen vil indføre et helt nyt system, som jeg mener faktisk allerede eksisterer, i og med at vi har det gennem justitsministeren. Det er det, jeg i mit tidligere indlæg, som jeg henviste til, faktisk sagde noget om, og det var ikke noget beskedent indlæg, det var et ret langt indlæg.

Thoft (SF):

Efter nu i første runde at have været ganske kritisk over for de radikales forslag skal jeg nu give de radikale en række skulderklap, for dette beslutningsforslag giver jo anledning til, at vi i udvalget kan stille en lang række spørgsmål, og jeg går ud fra, at ministeren, når det hænger sammen med et forslag, er mindre tilbageholdende med at klassificere alverdens ting og sager. Det er nemlig sådan, at justitsministeren har opfordret befolkningen til at anmelde virksomheder, som måske ulovligt fremstiller krigsmateriel. Vi kan bare ikke få at vide, efter hvil-

[Thoft]

ke kriterier man definerer krigsmateriel i statens våbenkontrol. Vi kan ikke få at vide, hvordan statens våbenkontrol udøver den kontrol, de skal udføre, og vi har fået oplyst i dagspressen, at man end ikke laver opsøgende virksomhed. Alt tyder således på, at den kontrol, der er, er en narresut og ikke har spor med kontrol at gøre. Vi kan heller ikke få at vide, hvilke virksomheder der rent faktisk er registreret som lovlige virksomheder til fremstilling af krigsmateriel, og vi kan endelig ikke få at vide, til hvilke lande Danmark har eksporteret disse ting. Alle disse spørgsmål vil vi selvfølgelig rejse i udvalget, og på den baggrund synes jeg ikke, at hr. Niels Helveg Petersen skal være så bedrøvet over, at forslaget fik så ringe en modtagelse ved første behandling, for får vi disse ting frem, er der da mulighed for at skabe den nødvendige opbakning i befolkningen for også at presse de kære socialdemokrater, og næste gang kan det være, at vi kan snuppe dem på et tidspunkt, hvor de er lidt på vej til venstre.

Arentoft (FP):

Hr. Niels Helveg Petersen sagde, at vi var uhjælpeligt bagefter i forhold til de store lande. Det mener jeg nu ikke. Jeg nævnte som eksempel inspektionsskibe, som vi glimrende kunne eksportere, og som ville give meget arbejde til skibsværfterne, men ét sted, hvor vi i alt fald ligger i toppen, er med vore motortorpedobåde, som ville være meget velegnede som patruljebåde mange steder rundt om i verden. Dem kan vi selvfølgelig levere uden nogen form for våben, men til gengæld har vi ingen kontrol med, hvad der sker, når de først kommer ud.

Når jeg nævnde de klassiske eksempler med cykler, gummistøvler, feltrationer osv. og spurgte, om det så er krigskontrabande – jeg fik ikke helt fat i definitionen på krigskontrabande efter det, hr. Niels Helveg Petersen sagde – er det, fordi man i forslagets pkt. 1 siger:

»Definitionen af, hvad der forstås ved krigsmateriel, gøres tidssvarende, således at krigsmateriel bringes til at omfatte ikke blot våben i egentlig forstand, men også komponenter og know-how m.v.«

Det er da så uklart, som det overhovedet kan være, og overhovedet det at lave en defi-

nitionsliste, en positivliste, vil være en helt umulig opgave.

Til sidst vil jeg komme med en lille personlig bemærkning til hr. Niels Helveg Petersen. Det er rigtigt, at man godt kan bringe mig i affekt, når man hiver telefonsvareren frem, men til gengæld bliver jeg også glad, når hr. Niels Helveg Petersen eller andre bruger ordet fremskridt.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal bare her kun kort takke for hr. Jimmy Stahrs indlæg i anden ombæring, for jeg forstod det i virkeligheden sådan, at socialdemokratiets ordfører var enig i intentionerne bag dette, nemlig at vi ikke skulle eksportere våben til tredjelande, men at man fandt, at disse hensyn kunne tilgodeses i gældende lovgivning. Det kan de, hvis de bliver det, men det ved vi ikke. Selvfølgelig er det en langt klarere retsstilling, der eksisterer, hvis man vedtager vort forslag, men jeg synes dog, det har en interesse at notere for dem, der skal administrere loven, at den socialdemokratiske ordfører her i anden omgang tilslutter sig intentionen i forhold specielt til tredjelande og udviklingslandene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 90:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af beregning af salærtaksterne og behandling af likvidationsboer/konkursboer.

Af Maisted (FD) og Arentoft (FP).
(Fremsat 22/3 84).